

بهار ۱۳۹۱

دیپلماسی صلح عادلانه

مرکز بین المللی مطالعات صلح

Number 6, Spring 2012
Just Peace Diplomacy Journal
International Peace Studies Centre (IPSC)
www.peace-ipsc.org
ISSN 2043-9016 (Print)
ISSN 2043-9024 (Online)

English Articles 1-78

Persian Articles 79-254

IPSC

International Peace Studies Centre

دیپلماسی صلح عادلانه

مرکز بین المللی مطالعات صلح

فهرست

Articles

A Critical Analysis of Huntington's Doctrine of 'The Clash of Civilization'

Masoumeh Bahram
[1-20]

- مَخْمَس فُشارهای غرب علیه انقلاب اسلامی ایران در سال ۲۰۱۱
دکتر سید سلمان صفوی {۱۰۲-۱۷۹}

Revisiting the History of Iran: Geopolitics and Geoculture

Kafkazli Seyed Javad
[21-42]

- بررسی تحلیلی رویدادهای سیاسی، اقتصادی و امنیتی پاکستان
در سال ۲۰۱۱
امیر سووری {۱۰۳-۱۱۴}

The United States of America and Iran's Periphery in 2011

Tahmoures Gholami
[42-56]

- بررسی تحلیلی رویدادهای سیاسی، اقتصادی و امنیتی عربستان
سعودی در سال ۲۰۱۱
کامران کرمی {۱۲۷-۱۵۸}

Understanding Radical Islamic Militancy Against the West

Mohammad Sadegh Jokar
[57-78]

- بررسی تحلیلی رویدادهای عراق در سال ۲۰۱۱ و بررسی چشم
انداز آتی آن در سال ۲۰۱۲
"۲۰۱۱ سالی برای پایان رسمی اشغال عراق"
اردشیر پشنگ {۱۵۹-۲۰۶}

- تحلیلی از وضعیت مصر در سال ۲۰۱۱ و روندهای آتی
اباذر براری {۲۰۷-۲۳۰}

- بررسی تحلیلی رویدادهای سیاسی، اقتصادی و امنیتی تونس
در سال ۲۰۱۱
معصومه طالبی {۲۳۱-۲۵۴}

Persian Articles [79-254]

مقالات انگلیسی {۱-۷۸}

تحلیلی از وضعیت مصر در سال ۲۰۱۱ و روندهای آتی

اباذر براری

مرکز بین المللی مطالعات صلح- تهران

چکیده

این مقاله به بررسی جنبش مردمی مصر، چگونگی سقوط حسنی مبارک، پی آمدهای آن و وضعیت کلی مصر در سه حوزه سیاسی، اقتصادی و نظامی – امنیتی می پردازد. **کلید واژگان:** مصر، حسنی مبارک، بهار عربی، اسلام گرایان، اخوان المسلمین، نظامیان.

مقدمه

جمهوری عربی مصر در سال گذشته میلادی آستان حوادثی شد که نه تنها مناسبات داخلی در این کشور را دگرگون کرد بلکه در روابط این کشور با کشورهای منطقه و قدرت های بزرگ نیز تحول جدی به وجود آورد. بی گمان هیچیک از پژوهشگران و کارشناسان حوزه خاورمیانه

تحولات مصر را از لحاظ گستره و عمق پیش بینی نمی کردند. این حوادث بسیار سریع و پیاپی رخ داد و مصر را در مسیری متفاوت قرار داد. مجموعه تحولاتی که در مصر رخ داد عمدتاً ابعاد سیاسی داشت. سرنگونی دیکتاتوری سی ساله حسنی مبارک بی گمان یکی از مهم ترین تحولات جهان و خاورمیانه در سال ۲۰۱۱ بود که با خود تحولات در ابعاد دیگر را نیز به همراه خواهد داشت و سبب شد این سال در حافظه تاریخی مصریان ثبت و درج گردد. در ادامه وضعیت کلی مصر در سه حوزه سیاسی، اقتصادی و نظامی - امنیتی بررسی می شود.

۱- حوزه سیاسی:

مهم ترین دگرگونی ها در خاورمیانه و مصر را باید در حوزه سیاسی جستجو نمود که بسیار اثر گذار و چالش برانگیز بود. سال نو میلادی در مصر با انفجار بمب در نزدیکی کلیسای اسکندریه و کشته شدن حداقل ۲۱ مسیحی قبطی آغاز شد. به دنبال این حادثه راهپیمایی هایی متعدد در قاهره و اسکندریه توسط مسیحیان برگزار شد اما کسی گمان نمی کرد از ۲۵ روز آینده مجموعه راهپیمایی، تظاهرات و اعتراضاتی در مصر شکل بگیرد که به سرنگونی حکومت مبارک منجر شود:

- جنبش مردمی مصر و سرنگونی دیکتاتور:

آنچه تحت عنوان جنبش مردمی مصر نامیده می شود مجموعه ای از راهپیمایی ها، اعتراضات و نافرمانی های مدنی بود که از ۲۵ ژانویه ۲۰۱۱ آغاز شد و تا ۱۱ فوریه ۲۰۱۱ با استعفای مبارک و ایجاد دولت موقت نظامی پایان پذیرفت. این جنبش در اعتراض به وضعیت مصر و تلاش برای پایان دادن شکنجه، فقر، فساد و بیکاری آغاز شد. در طی این جنبش حسنی مبارک سه بار با ملت مصر سخن گفت و اعلام کرد حاضر نیست از مقام خود استعفاء دهد اما در انتخابات سپتامبر ۲۰۱۱ شرکت نخواهد کرد. او همچنین قول داد مواردی از قانون اساسی کشور را تغییر دهد.

جرقه اعتراضات مردمی مصر در ۱۵ ژانویه ۲۰۱۱ با تظاهرات شهروندان مصری در مقابل سفارت تونس برای حمایت از انقلاب تونس آغاز شد. دو روز پس از این تظاهرات یک جوان مصری به نام "عبده عبدالمنعم حماده جعفر خلیفه" در اعتراض به بسته شدن رستوران خود و عدم توجه مسئولان به مشکلاتش در مقابل ساختمان مجلس شعب (مردم) این کشور دست به خودسوزی زد. در پی این اقدام یک گروه از جوانان حامی دموکراسی به نام "جنبش ۶ آوریل" با فراخوانی برای تجمع و اعتراض علیه حکومت مصر در روز ۲۵ ژانویه "روز ملی پلیس مصر" به این اعتراض جنبه ملی دادند. وزارت کشور اعلام کرد با قاطعیت با قانونشکنان برخورد خواهد کرد، زیرا براساس قانون وضعیت اضطراری، تظاهرات خیابانی ممنوع است، اما محمد البرادعی چهره سرشناس مخالف دولت از اعتراض حمایت کرد و گفت: وقت آن است که مخالفان حکومت مصر در راه تونس گام بردارند.

در پی نا آرامی‌های مصر ملت با دعوت مخالفین برای تظاهراتی میلیونی در میدان التحریر قاهره تجمع کردند و تنها در یکی از تظاهرات ۵۰۰ نفر دستگیر و روانه زندان شدند. فعالان سیاسی مصر با انتشار بیانیه‌هایی در صفحه‌ای در فیس‌بوک به نام "همه خالد سعید هستیم" از ملت مصر درخواست کردند پس از نماز جمعه در اعتراض به شرایط موجود در تظاهرات میلیونی و سراسری ضد دولتی شرکت کنند. مردم و اقشار مختلف جامعه مصر به ویژه جوانان با در دست داشتن پلاکارد و سردادن شعارها علیه حکومت حسنی مبارک در این روز خواهان کناره‌گیری رئیس جمهور مادام العمر مصر از قدرت و برقراری آزادی و دموکراسی واقعی در کشور شدند. در این تظاهرات که شخصیت‌ها، گروه‌ها و احزاب مختلف مصر بویژه گروه اخوان المسلمین شرکت داشتند نیروهای ضد شورش به طور گسترده با شلیک گلوله، گاز اشک آور و ماشین‌های آپ پاش با مردم درگیر شدند. ناظران سیاسی تظاهرات روز خشم را برای تعیین سرنوشت مبارک تعیین کننده خواندند.

راهپیمایی روز جمعه ۲۸ ژانویه پس از نماز جمعه در تمامی شهرهای مصر پیش‌بینی شده بود. الجزیره روز بعد تعداد کشته‌های تأیید شد را ۲۷ نفر در سوئز، ۲۳ نفر در اسکندریه و ۲۲ نفر در

قاهره اعلام کرد. بیش از ۱۰۰۰ نفر نیز مجروح شدند. در این روز معترضان مقر "حزب دمکراتیک ملی" حزب حاکم مصر در قاهره را به آتش کشیدند. آسوشیتد پرس گزارش داد: ۱۷ مرکز پلیس در قاهره به آتش کشیده شد و معترضان با سرقت مهمات و اسلحه تعدادی از بازداشت‌شدگان را آزاد کردند. چندین واگن پلیس در قاهره، اسکندریه و سوئز به آتش کشیده شد و دولت از ساعت ۱۸ تا ۶ صبح روز بعد را حکومت نظامی و منع عبور و مرور اعلام کرد. ممنوعیت آمد و شد در روز بعد نیز تمدید شد و تا سرنگونی مبارک ادامه یافت، اما مردم بدون توجه به این قانون در خیابانها به تظاهرات اعتراضی خود ادامه دادند.

متعاقب ادامه ناآرامی‌ها، روز ۳۰ ژانویه شهر قاهره به طور کامل از کنترل پلیس خارج شد و نیروهای ارتش و گروه‌های داوطلب مردمی سعی در کنترل اوضاع و جلوگیری از غارت به وجود آمده به دلیل ناآرامی‌ها داشتند. البته شایعات بسیاری در مورد دخالت نیروهای پلیس در غارت‌ها مطرح شد. چندین ساختمان مهم شهر در حال سوختن بود و گروهی از معترضان که شب را در میدان التحریر به صبح رسانده بودند به تجمع اعتراضی خود برای سقوط مبارک ادامه دادند. در اسکندریه و سوئز نیز وضعیت مشابهی حکمفرما بود. دولت‌های فرانسه، بریتانیا و آلمان در بیانیه مشترکی از دولت مصر خواستند به اعمال خشونت علیه معترضان و مردم غیرمسلح خاتمه دهد.

در تاریخ ۱ فوریه سخنگوی ارتش مصر در بیانیه رسمی که در تلویزیون دولتی این کشور منتشر شد بر حق قانونی ملت مصر تاکید کرد. بنا بر این گزارش ارتش مصر نیز اعلام کرد خواسته‌های مردم مصر را که از یک هفته پیش در خیابان‌های این کشور علیه دولت تظاهرات می‌کنند قانونی می‌داند. ارتش مصر در پیامی خطاب به مردم مصر اعلام کرد: ارتش خواسته‌های مردم بزرگ مصر را قانونی می‌داند و به استفاده از زور علیه مردم مصر مبادرت نخواهد کرد. سخنگوی ارتش مصر در این پیام که از سوی "مناس" خبرگزاری رسمی مصر و تلویزیون دولتی این کشور منتشر شد بر آزادی بیان به شکل مسالمت‌آمیز و تضمین شده برای همه تاکید کرد. تلویزیون دولتی مصر همچنین اعلام کرد: ارتش اطمینان داده‌است علیه تظاهر کنندگان به زور متوسل

نخواهد شد. در این مقطع مبارک تلاش کرد با تغییر دولت و سپردن قدرت به عمر سلیمان و اخلال در روند اعتراضات مردمی، مخالفان را آرام کند، اما گذشت زمان نشان داد وی در انجام این کار ناموفق بوده است. ملت مصر ۱ فوریه ۲۰۱۱ را "روز کناره گیری" نامیدند و خواهان برکناری همه اعضای حکومت و دولت مصر شدند.

در شامگاه ۱ فوریه ۲۰۱۱ حسنی مبارک طی سخنرانی که از شبکه دولتی این کشور پخش شد اعلام کرد: "مردم حق اعتراض و انتقاد علیه حکومت را دارند و من به نظر آنها احترام می‌گذارم. او افزود: "با وجود این که علاقه‌ای به قدرت ندارم فعلا نیت استعفاء و برکناری ندارم. . . به عمر سلیمان گفته‌ام با سران مخالفان گفتگو کند، اما متأسفانه آنها حاضر به تعامل با دولت نشدند. . . کسانی که به اماکن دولتی آسیب رسانده‌اند باید به سزای اعمالشان برسند." وی همچنین اعلام کرد قصد شرکت در دور بعدی انتخابات (سپتامبر ۲۰۱۱) را ندارد.

معترضین مصری پس از سخنرانی شامگاه ۱ فوریه ۲۰۱۱ حسنی مبارک به اعتراضات خود شدت بخشیدند. در شهر اسکندریه عده‌ای با چماق و چاقو به مردم حمله ور شدند و درگیری خونین طرفداران مبارک و معترضین در میدان التحریر آغاز شد. روز ۲ فوریه ۲۰۱۱ حسنی مبارک نطق جدیدی ایراد کرد و فعالیت دو مجلس کشور را به حالت تعلیق درآورد. مبارک در این سخنرانی به مردم وعده داد در قوانین مصر اصلاحات اساسی ایجاد کند و برای دوره ریاست جمهوری زمان مشخصی ترتیب دهد. اخوان المسلمین سخنان مبارک را رد کرد و اعلام کناره‌گیری حسنی مبارک از انتخابات ریاست جمهوری مورد قبول معترضینی که در خیابان‌ها حضور داشتند قرار نگرفت و آنها برکناری فوری او را خواستار شدند.

اعتراضات و تظاهرات ملت مصر علیه رژیم حسنی مبارک در تاریخ ۴ فوریه معروف به "جمعه وداع" نیز ادامه یافت. ماموران امنیتی و پلیس تقریباً "کنترل شهرهای سوئز و المنصوره را از دست دادند. بندر اسکندریه قطب اقتصادی مصر در این روز تعطیل و زمان برگزاری نماز جمعه، مسیحیان و افراد دیگری که نماز نمی‌خوانند با تشکیل یک زنجیره انسانی به دور نمازگزاران از

حمله احتمالی نیروهای حکومت به نمازگزاران جلوگیری کردند. این حرکت از آن جهت قابل توجه است که تنها یک ماه از بمب‌گذاری یک کلیسا در این شهر می‌گذشت که منجر به کشته شدن تعدادی از مسیحیان شد.

ملت مصر روز سه شنبه ۸ فوریه برای پانزدهمین روز متوالی با برگزاری تظاهراتی گسترده کناره‌گیری حسنی مبارک رئیس‌جمهور این کشور از قدرت را خواستار شدند. همچنین هزاران نفر در خیابان رامسس تجمع کرده، خواهان انحلال پارلمان شدند. در این شرایط مبارک به منظور مقابله با گسترش اعتراضات مردمی تشکیل کمیته‌ای برای ایجاد اصلاحات در قانون اساسی این کشور را تصویب کرد و از افزایش ۱۵ درصدی در حقوق کارمندان و بازنشستگان مصر خبر داد. اما معترضان در واکنش به این تصمیم این افزایش حقوق را دیر و میزان آن را اندک خواندند.

چندین اتحادیه کارگری از تاریخ ۹ فوریه اعلام اعتصاب عمومی نموده، حدود ۲۰ هزار نفر دست از کار کشیدند. خواسته‌های برخی از کارگران اقتصادی بود و تنها خواهان افزایش دستمزدها و شرایط کاری بهتر بودند، اما انگیزه بسیاری از آنها سقوط دیکتاتوری مبارک بود. شایعه استعفای مبارک همچنان در جریان بود اما با سخنرانی تلویزیونی او مشخص شد قصد استعفا ندارد. وی اعلام کرد در سمت خود باقی خواهد ماند تا شرایط را برای انتقال صلح‌آمیز قدرت آماده کند، اما راه‌هایی برای حل بحران از جمله اصلاح ۶ اصل از قانون اساسی و ابطال یک اصل آن را اعلام کرد. حسنی مبارک مانند سخنرانی‌های پیشین خود مجدداً متعهد شد در انتخابات ریاست جمهوری که در ماه سپتامبر ۲۰۱۱ انجام می‌شود کاندید نشود و قسمت اعظم مسئولیت‌های خود را به عمر سلیمان واگذار کرد. او همچنین کشته شدگان اعتراضات اخیر را "شهید" خواند. مبارک در این سخنرانی با میهن پرست خواندن خود ادعا کرد در دوران مسئولیت‌هایش فداکاری‌های زیادی برای کشور مصر انجام داده است. با این سخنان هزاران معترض متحضر در میدان التحریر بسیار خشمگین با سر دادن شعار عیه او به سوی ساختمان تلویزیون دولتی حرکت کردند. سرانجام در تاریخ ۱۱ فوریه عمر سلیمان اعلام کرد حسنی

مبارک پس از ۳۰ سال از پست ریاست جمهوری استعفا داد و اکنون قدرت در اختیار ارتش است.

دو روز پس از استعفای مبارک در تاریخ ۱۳ فوریه دولت نظامی (دولت موقت) اعلام کرد تا ۶ ماه باقی مانده تا برگزاری انتخابات مجلس و ریاست جمهوری بر سر قدرت خواهند ماند. به دنبال درخواست انقلابیون این کشور برای حذف شخصیت‌های وابسته به نظام حسنی مبارک رئیس‌جمهوری سابق و تشکیل دولت انتقالی تکنوکرات در تاریخ ۳ مارس "احمد شفیق" نخست‌وزیر دولت موقت از سمت خود استعفاء کرد و شورای عالی نیروهای مسلح "عصام شرف" وزیر حمل و نقل سابق را به عنوان نخست‌وزیر مصر برگزیدند. شورای عالی نیروهای مسلح مصر در پیامی در صفحه این شورا در شبکه اجتماعی فیس‌بوک اعلام کردند استعفای احمد شفیق را که در روزهای آخر حسنی مبارک او را به این سمت انتخاب کرده بود پذیرفته‌اند. در ۲۱ مارس ۷۷ درصد از رای دهندگان مصری از اصلاحات در قانون اساسی حمایت کردند. مهم‌ترین این اصلاحات عبارتند از:

- کاهش دوره ریاست‌جمهوری از ۶ سال به ۴ سال و محدود کردن آن به ۲ دوره.
- ملزم کردن رئیس‌جمهور به انتخاب یک معاون طی ۳۰ روز پس از انتخابات.
- اعمال شرایط جدید برای نامزدهای ریاست‌جمهوری از جمله حداقل سن آنها ۴۰ سال باشد و همسر غیرمصری نداشته باشند.

دو گروه سیاسی اصلی مصر یعنی "حزب دموکراتیک ملی" وابسته به حسنی مبارک و "اخوان‌المسلمین" از این اصلاحات حمایت کردند.

- مخالفت با ادامه رابطه با اسرائیل:

دولت مصر در تاریخ ۴ ژانویه از ورود ایرانیان حاضر در کاروان آسیایی کمک به غزه ممانعت به عمل آورد و در ازای تخلیه بار کشتی ها مبلغ گزافی درخواست کرد که با واکنش منفی کشورهای اسلامی مواجه شد. پس از سرنگونی مبارک و باز شدن فضا برای ابراز عقیده یکی از مهم ترین مطالبات ملت مصر در عرصه سیاست خارجی، قطع ارتباط با اسرائیل بود به نحوی که در ۹ سپتامبر معترضان مصری با پتک و میله‌های فلزی بخشی از دیوار حفاظتی سفارت اسرائیل را خراب کردند و وارد یکی از اتاق‌های واقع در طبقات اولیه این ساختمان ۲۱ طبقه شدند. معترضین مصری بخش هایی از سفارت اسرائیل در قاهره را برای مدت زمان کوتاهی به اشغال خود درآوردند و در هنگام اشغال چند طبقه از برج سفارت اسرائیل برخی از اسناد و مدارک سفارت را از پنجره به بیرون ریختند و پرچم اسرائیل را پایین کشیدند. سفیر اسرائیل در قاهره در اعتراض به این حوادث مصر را ترک کرد و دیپلمات‌های اسرائیلی نیز به همراه خانواده‌های خود با استفاده از یک فروند هواپیمای اسرائیلی اختصاصی قاهره را به مقصد تل آویو ترک کردند. بدین ترتیب مردم مصر موضع خود در قبال اسرائیل را به حاکمان آینده مصر گوشزد کردند. از سوی دیگر بیش از ده انفجار در خطوط لوله انتقال گاز به اسرائیل رخ داد. بنابراین به نظر می رسد دولت آینده مصر باید موضع خود را تا حدودی در قبال تحولات فلسطین تغییر دهد.

- سه حکومت در کمتر از یک سال:

از انقلاب ۲۵ ژانویه تا کنون سه دولت در مصر تشکیل شده که از عدم ثبات در مصر حکایت دارد. نخستین دولت به ریاست "احمد شفق"، دومین دولت به ریاست "دکتر عصام شرف" و دولت سوم به "ریاست الجنزوری" بود. تزلزل این حکومت ها که از سوی شورای نظامی منصوب و از سوی ملت و معترضین رد شدند مهم ترین جریان سیاسی طی یک سال اخیر بود. دلیل عمده عدم پذیرش این افراد، پست های کلیدی و مناصب حکومتی در زمان مبارک بود.

این انتساب کافی بود تا مخالفت های جدی با این افراد صورت بگیرد. در واقع مردم خواهان از بین رفتن تمام مظاهر حکومت مبارک اند و نوعی پالایش و تسویه در نظام سیاسی مصر را انتظار دارند، اما ظاهراً شورای نظامی بدون توجه به این خواست مردم به انتخاب نخست وزیران مبادرت می ورزد. این عامل و شرایط نامساعد اقتصادی (که در کوتاه مدت قابل حل نیست) موجب برانگیختن موج جدیدی از اعتراضات علیه شورای نظامی شده است.

- نتایج انتخابات و اقبال ملت مصر به اسلام گرایان:

پس از سرنگونی مبارک شورای عالی نظامی به رهبری "طنطاوی" متعهد شد انتخابات را در اواخر سال ۲۰۱۱ برگزار کند. این انتخابات نخستین گام در جهت استقرار دموکراسی و آزادی در این کشور محسوب می شود. طبق تصمیم شورای نظامی انتخابات پارلمانی قرار شد انتخابات در سه مرحله و در هر مرحله در ۹ استان برگزار شود. طنطاوی طبق قرار قبلی و علیرغم ناآرامی هایی که حتی در قاهره جریان داشت انتخابات را در دو مرحله برگزار کرد (قرار است دور سوم انتخابات در سال ۲۰۱۲ در سایر استان ها برگزار شود).

در فضای آزاد ناشی از فقدان دیکتاتوری مبارک افراد و گروه های بسیاری برای انتخابات ثبت نام نمودند. در این انتخابات قرار است بیش از ۵۰ حزب با یکدیگر رقابت کنند، اگرچه تعداد این احزاب و تشکل های سیاسی دائماً در حال تغییر است. بخشی از این احزاب از انقلابیون و متعلق به آنها و بخشی جزو احزاب کهنه کار و قدیمی مصر و تعدادی نیز از بازماندگان رژیم سابق از جمله حزب منحل حاکم تشکیل شده اند. نگرانی انقلابیون نیز از همین نقطه آغاز شده و مجوز شورای نظامی به بازماندگان رژیم مبارک برای حضور در انتخابات موجی از خشم در میان معترضین برانگیخته است. در طول سال ها حکومت دیکتاتوری مبارک در فضای سیاسی مصر هیچ گروه و جریان سیاسی دیگری اجازه فعالیت نداشت، اما اینک با فروپاشی دیکتاتوری آنها مجوز داشتند در انتخابات شرکت کنند. نگرانی دوم ناشی از دخالت دولت های منطقه ای و فرمانطقه ای در انتخابات بود، زیرا دولت های قطر و عربستان سعودی با تزریق منابع مالی و

دولت های اروپایی و امریکا با تلاش برای جهت دهی به افکار عمومی در تلاش بودند در این راستا به ایفای نقش بپردازند.

انتخابات دور اول مصادف با آغاز اعتراضات به شورای نظامی و شروع خشونت ها علیه ملت بود. مردم خواهان تعویق انتخابات به ویژه در قاهره بودند اما انتخابات طبق برنامه برگزار شد و "حزب عدالت و آزادی" که بازوی سیاسی "اخوان المسلمین" محسوب می شود ۴۰ درصد آرا را به دست آورد. پس از آن "حزب النور" که شامل سلفی ها است و از سوی عربستان کاملاً حمایت مالی می شود ۲۰ درصد، "حزب الكتلة المصریة" ۱۵ درصد، حزب "وسط" ۶ درصد، "حزب وفد" ۵ درصد و "گروه الثورة مستمره" ۳ درصد آرا را از آن خود کردند.

دور دوم انتخابات حاوی نکات تازه ای بود و نگرانی از قدرت گرفتن سلفی ها در مردم نمود بیشتری داشت. جایگاه سلفی ها در دور دوم انتخابات به رده سوم تنزل یافت. در این مرحله "حزب عدالت و آزادی" با کسب ۶۲ درصد مجموع کرسی ها در صدر، "جناح مستقل" با ۱۲ درصد و "حزب سلفی نور" با کسب ۹ درصد از مجموع کرسی ها در رتبه های دوم و سوم قرار گرفتند. همان گونه که انتظار می رفت اقبال مردم به سوی اسلام گرایان بود و از این جهت نتایج انتخابات حاوی نکات عجیبی نبود اما دو مسئله قابل توجه و بررسی ترکیب نمایندگان پارلمان مصر و دلایل پیروزی اسلام گرایان در این انتخابات است.

ترکیب پارلمان آتی مصر با حضور پر رنگ اسلام گرایان همراه خواهد بود. اما نکته مهم این است که اسلام گرایان همگی از یک جنس نیستند و تفاسیر مختلفی از اسلام دارند. بنابراین تقابل اصلی بین گروه های اسلام گرا در آینده درون جامعه مصر صورت می گیرد و از این جهت چند تجربه پیش روی جامعه مصر (برای حکومت اسلامی) قرار دارد. البته به نظر نمی رسد تفاسیر افراطی در جامعه مصر مقبولیت عام داشت باشد، اگرچه این تفسیر طرفداران خود را خواهد داشت، اما رویکرد عام و مقبول در مصر اسلام متعادل خواهد بود. البته در این زمینه عوامل متعددی اثرگذار خواهد بود، اما تقابل نگاه حداقلی و حداکثری پیاده کردن احکام اسلام

در جامعه مصر ادامه خواهد یافت و گذشت زمان و قدرت نیروهای درگیر، وضعیت را مشخص خواهد کرد.

پیروزی اسلام‌گرایان در مصر به عوامل گوناگون بستگی دارد:

- نیروهای اسلامی در دوران حکومت مبارک همواره تحت فشار بودند و اجازه حضور در هیچ یک از مناصب حکومتی را نداشتند. در واقع علیرغم خواست و نظر مردم مبارک حکومتی سکولار در کشوری اسلامی ایجاد کرده بود و تصور می‌شد با حذف دیکتاتور و از بین رفتن فشارها اقبال به سمت احزاب و گروه‌های اسلامی بیشتر شود و در عمل نیز چنین شد. بدین معنا فضای بسته سیاسی حکومت مبارک به نیروهای اسلام‌گرا اجازه عرضه دیدگاه‌های خود در مقطع اخیر را داد.

- دومین عامل ملت مسلمان و معتقد مصر هستند که با احساس قربت زیاد با گروه‌های اسلامی، آنها را از خود می‌دانند در حالی که این احساس در مورد دیگر نیروهای فعال در مصر از جمله ملی‌گرایان و نیروهای لیبرال و سکولار وجود ندارد.

- عامل سوم تصویر آرمانی (Ideal Type) است که در ذهن مردم مصر از حکومت اسلامی یا حکومت بر اساس شریعت وجود دارد و اسلام را به عنوان راه حلی که می‌تواند به اوضاع بهبود ببخشد می‌نگرند بنابراین ملت در شرایط موجود به گروه‌های اسلامی اقبال بیشتری دارند.

- نقش عوامل بیرونی و کشورهای منطقه در ترسیم یک الگوی مناسب برای اداره کشور نیز حائز اهمیت است. در این زمینه مشخصاً چند کشور تلاش دارند شیوه حکمرانی خود را به عنوان الگوی بهینه حکومت برای مصر معرفی کنند که بیشترین نمود خود را در انتخابات پارلمانی و به شکل قوی‌تر در انتخابات ریاست جمهوری نشان خواهد داد.

۲- حوزه اقتصادی:

یکی از مهم ترین دلایل شروع اعتراضات علیه حکومت حسنی مبارک علاوه بر استبداد و دیکتاتوری وی عنصر اقتصادی بود. مشکل اصلی در این حوزه را می توان در دو عامل جستجو کرد که عوامل اقتصادی اعتراضات اخیر در مصر را رقم زد:

۱- درآمد ناچیز اغلب مشاغل در مصر.

۲- گرانی مواد غذایی.

وضعیت وخیم معیشتی سبب خودسوزی یک مصری در مقابل پارلمان و متعاقب آن استمرار اعتراضات گردید. مهم ترین منابع درآمد دولت مصر کانال سوئز، گردشگری، سرمایه گذاری خارجی و مخابرات بود که در سال اخیر کاهش جدی یافت. شرایط اقتصادی پس از وقوع جنبش در مصر وخیم تر شده، چنان که نرخ بیکاری و تورم به ۱۲ درصد رسیده است. ذخایر خارجی مصر از ۳۶ میلیارد دلار در پایان سال گذشته به ۲۲ میلیارد دلار در ماه گذشته میلادی رسید. بخشی از این پول صرف پشتیبانی از پوند (واحد پول مصر) شده است که در معرض تهدید افت ارزش قرار دارد. از سوی دیگر حداقل دستمزد متناسب با قوانین مصر از دهه ۷۰ تاکنون که حداقل دستمزد ۳۶ پوند بوده، افزایش نیافته است. ضرر درآمد گردشگری از فوریه تا آوریل بالغ بر ۱.۵ میلیارد دلار بود.

دولت جدید با چالش های متعددی رو به روست که مهم ترین آنها رکود اقتصادی در اثر وقفه در تولید به دلیل تعدد اعتصابات و تحصن ها و همچنین توقف روند سرمایه گذاری های خارجی و داخلی است. به عبارت دیگر کاهش درآمد ملی، افزایش تورم و گسترش فقر و بیکاری مهم ترین مباحث پیش روی اقتصاد مصر بود که به افزایش کسری بودجه و کاهش ذخایر ارزی خارجی منجر شد. در تلاش برای حل کسری ۱۳۴ میلیارد پوندی بودجه مصر (۲۲.۲ میلیارد دلار) "الجنزوری" نخست وزیر مصر اعلام کرد دولت در حدود ۲۰ میلیارد پوند

(۳.۳ میلیارد دلار) از طریق برنامه جدید صرفه جویی اقتصادی تأمین خواهد کرد و تلاش هایی جدی برای یافتن منابع جدید درآمد بودجه انجام می دهد تا تورم کاهش یابد. برخی از اقتصاد دانان بر این باورند که گزینه های اندکی برای احیای اقتصادی در حال تضعیف مصر وجود دارد و مدتی طول خواهد کشید تا شهروندان مصری اثرات آنها را احساس کنند. دکتر "سامر سلیمان" استاد اقتصاد سیاسی دانشگاه آمریکایی قاهره می گوید در سال های گذشته اقتصاد مصر به روند سرمایه گذاری های مستقیم وابسته بود که از تغییرات در اوضاعی سیاسی آسیب دیده است.

انتظار می رود تفاوت انتظارات مردم پس از این خیزش و واقعیت آنچه دولت تا کنون در عمل بدان دست یافته در آینده بسیار برجسته تر شود. درک این موضوع که امید به دموکراسی به بهبود سطح زندگی نینجامیده، از میدان التحریر - کانون انقلاب - تا محلات طبقه متوسط و زاغه نشین ها مهمترین چالش آینده محسوب می گردد.

۳- حوزه نظامی - امنیتی:

سال ۲۰۱۱ را باید سال افول و صعود نظامیان در مصر نامید. از ۱۹۵۲ که جمال عبد الناصر با یک کودتای بدون خونریزی ملک فاروق را بر کنار نمود و نظام جمهوری را در مصر ایجاد کرد همواره نظامیان به عنوان رئیس جمهور در رأس امور بودند. "جمال عبد الناصر"، "انور سادات" و "حسنی مبارک" هر سه از افسران بلند پایه نظامی مصر بودند که ریاست جمهوری را در اختیار گرفتند. از این جهت برکناری حسنی مبارک کنار گذاشتن یک نظامی از صحنه سیاست بود اما پایان نقش نظامیان در مصر نبود. یعنی جنبش مردمی مصر را نباید کنار گذاشتن نظامیان از صحنه سیاسی و ورود نیروهای سیاسی و سیاستمداران به صحنه تلقی و تفسیر کرد، چرا که این بار هم نظامیان با موضع گیری های خود نقش عمده ای در روند جنبش مردم مصر ایفا نمودند و با سرنگونی مبارک شورای نظامی به رهبری "طنطاوی" اداره کشور را بر عهده گرفت.

در سال ۲۰۱۱ نظامیان نقش بسیار روشن و مشخصی در صحنه سیاسی مصر ایفا کردند و در جهت گیری ها و استمرار جنبش مردمی حائز اهمیت بسیاری شدند. اگرچه طنطاوی در ابتدا اظهار داشت در اسرع وقت قدرت را به مردان سیاست تحویل خواهد داد، اما اینک در پایان سال خیابان های مصر به ویژه قاهره صحنه درگیری و تنش مجدد بین مردم و نظامیان است. ملت خواهان کنار رفتن نظامیان از قدرت و تشکیل حکومت دموکراتیک پس از برگزاری دو دور انتخابات پارلمانی هستند. از سوی دیگر دستگاه امنیتی مصر به عنوان یکی از عوامل مهم سقوط مبارک تلقی می شود. بخشی از تحول در عرصه سیاسی مصر را باید به نا کارآمدی و ضعف دستگاه امنیتی مصر نسبت داد چرا که با عدم درک صحیح از شرایط و مشاوره های نادرست به مبارک سرانجام او مجبور به کناره گیری از قدرت شد. در حقیقت دستگاه امنیتی مصر نتوانست ناآرامی های سال گذشته را مدیریت کند. اگرچه سیستم امنیتی مصر طی درگیری های داخلی در چندین مورد جاسوسان غربی و به ویژه اسرائیلی را شناسایی و دستگیر کرد. این موضوع از جهت اهمیت مصر برای کشورهای غربی از یک سو و اسرائیل از سوی دیگر قابل توجه است.

نقش نظامیان در مصر تنها به جهت گیری و اعلام مواضع در جریان جنبش مردمی مصر در ابتدای سال و اینک ایستادگی در مقابل ملت در انتهای سال محدود نمی شود. مسئله حائز اهمیت این است که نظامیان همیشه نقش مهم و عمده ای در صحنه سیاسی مصر ایفا کرده اند و به راحتی مایل به کنار رفتن از این حوزه نیستند. بنابراین باید در انتظار حضور پر رنگ نظامیان در آینده مصر باشیم. از سوی دیگر در این سال نظامیان توجه خود را معطوف به عرصه داخلی مصر کردند و مسئله خاصی در عرصه قرارداد های نظامی نداشتند. اگرچه مانور نظامی مشترک با ترکیه که در آخرین روزهای سال برگزار شد حائز نکات مهم و قابل توجهی است که می تواند اسرائیل را به شدت نگران کند.

روز شمار وقایع سیاسی، اقتصادی، امنیتی - نظامی مصر در سال ۲۰۱۱:**۱- اهم وقایع سیاسی:****ژانویه ۲۰۱۱:**

- انفجار بمب در شهر اسکندریه موجب راهپیمایی مسیحیان قبطی مصر شد. (۱ ژانویه)
- مردم قاهره در حمایت از مردم تونس در مقابل سفارت این کشور تجمع کردند. (۱۵ ژانویه)
- یک جوان مصری به نام "عبده عبدالمنعم حماده جعفر خلیفه" در اعتراض به بسته شدن رستوران خود و عدم توجه مسئولان به شکوایه‌اش در مقابل ساختمان مجلس شعب (مردم) این کشور دست به خودسوزی زد. (۱۷ ژانویه)
- این روز در ادامه اعتراضات "روز خشم" نامیده شد و تظاهرات عظیم در قاهره و شهرهای عمده مصر صورت گرفت. (۲۵ ژانویه)
- راهپیمایی پس از نماز جمعه در همه شهرهای مصر پیش‌بینی شده بود. الجزیره تعداد کشته‌های تأیید شده در این روز را ۲۷ نفر در سوئز، ۲۳ نفر در اسکندریه و ۲۲ نفر در قاهره اعلام کرد. بیش از ۱۰۰۰ نفر نیز مجروح شدند. در این روز معترضان مقر "حزب دموکراتیک ملی" حزب حاکم مصر در قاهره را به آتش کشیدند. (۲۸ ژانویه)

فوریه ۲۰۱۱:

- دعوت به تظاهرات میلیونی و اولین واکنش مبارک در قالب سخنرانی. (۱ فوریه)
- در روز ۲ فوریه ۲۰۱۱ حسنی مبارک نطق جدیدی را ایراد کرد و فعالیت دو مجلس این کشور را به حالت تعلیق درآورد. مبارک در این سخنرانی به مردم وعده داد در قوانین مصر اصلاحات اساسی ایجاد می‌کند و دوره‌های ریاست جمهوری را به دوره‌هایی با زمان مشخص بدل می‌کند. (۲ فوریه)
- فوریه در گرامی داشت شهدای حوادث اخیر روز شهدا نامیده شد. (۶ فوریه)

- "عمر سلیمان" اعلام کرد حسنی مبارک پس از سی سال از مقام ریاست جمهوری استعفا داد و هم‌اکنون، قدرت در دست ارتش مصر است. موجی از نشاط و شادی سراسر مصر را فرا گرفت. (۱۱ فوریه)

مارس ۲۰۱۱:

- "احمد شفیق" نخست‌وزیر دولت موقت مصر از سمت خود استعفاء کرد و شورای عالی نیروهای مسلح "عصام شرف" وزیر حمل و نقل سابق را به عنوان نخست‌وزیر مصر برگزید. (۳ مارس)

- ۷۷ درصد از رای‌دهندگان مصری از اصلاحات در قانون اساسی حمایت کردند. مهم‌ترین این تغییرات عبارتند از: ۱. کاهش دوره ریاست‌جمهوری از شش سال به چهار سال و محدود کردن آن به دو دوره. ۲. ملزم کردن رئیس‌جمهور به انتخاب یک معاون طی ۳۰ روز پس از انتخابات. ۳. اعمال شرایط جدید برای نامزدهای ریاست‌جمهوری از جمله این‌که حداقل سن آنها باید ۴۰ سال باشد و همسر غیرمصری نداشته باشند. دو گروه سیاسی اصلی مصر یعنی "حزب دمکراتیک ملی" وابسته به حسنی مبارک و "اخوان‌المسلمین" از این اصلاحات حمایت کردند. (۲۱ مارس)

سپتامبر ۲۰۱۱:

- معترضین مصری با حمله به سفارت اسرائیل خشم خود را نسبت به ادامه روابط با این رژیم اعلام کردند. (۹ سپتامبر)

اکتبر ۲۰۱۱:

- بروز درگیری بین ساکنان قاهره و گروهی از مسیحیان که در حال راهپیمایی در پایتخت مصر بودند در روز پنجشنبه دست کم ۲۹ زخمی برجای گذاشت. (۱۸ اکتبر)

- ده‌ها هزار نفر از مردم مصر روز جمعه در اعتراض به سند مبنای قانون اساسی که بر اساس آن ارتش اختیارات منحصر به فردی خواهد داشت و همچنین درخواست برای تعیین

- جدول زمان بندی شده انتقال قدرت به غیر نظامیان در میدان التحریر قاهره دست به تظاهرات زدند. (۱۹ اکتبر)
- "عماد ابوغازی" وزیر فرهنگ مصر روز دوشنبه خبر استعفای خود را تأیید و اعلام کرد این تصمیم را به علت خشونت های شورای عالی نظامی علیه معترضان میدان التحریر اتخاذ کرده است. دولت مصر نیز استعفای خود را به شورای نظامی حاکم بر این کشور تقدیم کرده است. (۲۲ اکتبر)
  - خطر پایمال شدن دستاوردهای انقلاب مردم مصر که به سقوط رژیم مبارک انجامید انقلابیون مصری را بار دیگر به خیابان ها کشانید. "محمد حسین طنطاوی" رییس شورای نظامیان دیدارهای مخفیانه زیادی با مقام های امنیتی آمریکایی داشته است. (۲۳ اکتبر)
  - خبرنگار شبکه تلویزیونی فرانس ۲۴ در یک برنامه خبری زنده از قاهره اعلام کرد حزب اخوان المسلمین مصر بیشترین بخت را برای پیروزی در انتخابات پارلمانی این کشور دارد. (۲۹ اکتبر)

نوامبر ۲۰۱۱:

- سفر دوره ای "محمد کامل عمرو" وزیر خارجه مصر به کشورهای همسایه الجزایر، مغرب و موریتانی. (۱۳ نوامبر)
- "عمرو موسی" دبیرکل پیشین اتحادیه عرب و یکی از نامزدهای انتخابات آتی ریاست جمهوری در گفتگو با روزنامه سویسی "تاگس انسایگر" تصریح کرد: با گفتگو با جمهوری اسلامی ایران موافقم. (۱۴ نوامبر)
- دادگاه عالی اداری مصر - عالی ترین دادگاه این کشور - با نامزدی اعضای نظام سابق این کشور برای انتخابات پارلمانی موافقت کرد. (۱۴ نوامبر)
- "محمد سعدی الکتاتنی" دبیرکل حزب آزادی و عدالت شاخه سیاسی اخوان المسلمین مصر روز چهارشنبه با صدور بیانیه ای با محکوم کردن اظهارات رییس ستاد ارتش اشغالگر صهیونیستی که در آن تهدید به حمله به نوار غزه کرده بود نسبت به عواقب جنگ افروزی رژیم صهیونیستی هشدار داد. (۱۶ نوامبر)

- ده ها هزار نفر از مردم مصر مجدداً روز جمعه در اعتراض به سند مبنای قانون اساسی که بر اساس آن ارتش اختیارات منحصر به فردی خواهد داشت و نیز درخواست برای تعیین جدول زمان بندی شده انتقال قدرت به غیر نظامیان در میدان التحریر قاهره دست به تظاهرات زدند. (۱۸ نوامبر)

- مصری های معترض خواستار برگزاری انتخابات ریاست جمهوری قبل از آوریل ۲۰۱۲ شدند. آنها اعلام کردند با برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در پایان سال ۲۰۱۲ و یا در سال ۲۰۱۳ مخالف هستند. تظاهرکنندگان که شمار آنان حدود ۵۰ هزار تن گزارش شده با حضور در خیابان های قاهره حاکمان نظامی مصر را در خصوص انتقال قدرت به غیرنظامیان منتخب تحت فشار قرار دادند. نیروهای امنیتی مصر با حمله به میدان التحریر قاهره به تحصن تظاهر کنندگان در این میدان پایان دادند و چادرهای نصب شده توسط مجروحان انقلاب مصر را برچیدند. (۱۹ نوامبر)

- درگیری میان پلیس ضدشورش و مردم مصر که برای کناره گیری نظامیان حاکم از قدرت و روی کار آمدن غیر نظامیان در میدان التحریر تحصن کرده بودند یک کشته و ۶۰۰ زخمی بر جای گذاشت. (۲۰ نوامبر)

- وزارت بهداشت مصر شمار قربانیان درگیری تظاهرکنندگان و نیروهای امنیتی در میدان التحریر قاهره را ۲۰ کشته و صدها مجروح اعلام کرد. خبرگزاری انگلیسی رویترز و شبکه خبری سی.ان.ان آمریکا اعلام کردند در جریان درگیری های سه روز اخیر در مصر ۳۳ نفر کشته و ۱۷۰۰ نفر زخمی شدند. (۲۱ نوامبر)

۲. اهم وقایع اقتصادی:

فوریه ۲۰۱۱:

- "سمیر ردوان" وزیر دارایی مصر تاکید کرد اقتصاد این کشور برای اشتغال زایی و کاهش نرخ بیکاری به بسته محرک مالی نیاز دارد. (۱۳ فوریه)

نوامبر ۲۰۱۱:

- ذخایر ارزی خارجی مصر امسال حدود ۴۰ درصد کاهش یافته است. از زمان آغاز انقلاب میزان بیکاری از ۹ درصد در سال گذشته به حدود ۱۲ درصد در ۳ ماه سوم سال جاری میلادی رسیده است. هزینه استقراض دولت بالا رفته و بانک مرکزی اخیراً مجبور شده برای نخستین بار طی ۳ سال گذشته نرخ بهره را افزایش دهد. حدود نیمی از جمعیت ۸۰ میلیون نفری مصر نزدیک یا زیر خط فقر ۲ دلار در روز زندگی می‌کنند که بانک جهانی تعیین کرده است. (۱۱ نوامبر)
- "ممدوح الولی" رییس سندیکای روزنامه نگاران و کارشناس اقتصادی مصر در سمیناری در مرکز مطالعات راهبردی این کشور در قاهره گفت: چشم انداز وسیعی برای گسترش همکاری های تجاری مصر و ایران وجود دارد. (۱۷ نوامبر)
- بورس مصر با بیشترین میزان کاهش پس از چند ماه از شروع انقلاب مصر مواجه شد. با کشته شدن ۲ نفر در درگیری های دیروز مصر و زخمی شدن صدها نفر شاخص بورس مصر دوباره روند نزولی را در پیش گرفت. (۲۰ نوامبر)
- در پی بروز ناآرامی های اخیر در مصر و درگیری های بین نیروهای امنیتی و معترضان، شاخص سهام بازار بورس قاهره با بیش از ۲ درصد کاهش مواجه شده است. خبرگزاری اسوشیتدپرس، در پی این حوادث بازار سهام قاهره با کاهش ۲.۴ درصد ارزش خود مواجه شد. (۲۰ نوامبر)
- بورس اوراق بهادار مصر در پی انقلاب چند ماه گذشته با افت سنگینی رو به رو شد و برای چند هفته فعالیت خود را به حالت تعلیق در آورد. پس از برکنار شدن مبارک از مسند قدرت بورس جان تازه ای گرفته بود. (۲۵ نوامبر)
- ناآرامی های در مصر از ژانویه سال جاری باعث شده اقتصاد این کشور تا ۴.۲ درصد در ۴ ماه ابتدای سال افول داشته باشد. در حالی که بهبود شرایط اقتصادی مصر در چهار ماه دوم و سوم به دلیل ناآرامی های اخیر بار دیگر با کاهش رو به رو شده است. میزان مسافران هتل ها اواسط اکتبر که بهترین زمان آن است تا ۱۵ درصد کاهش یافته، درحالی که در زمان مشابه در سال گذشته تقریباً تمامی هتل ها در قاهره پر از مسافر و گردشگر بوده است. (۲۹ نوامبر)

- به گزارش شبکه تلویزیونی فرانس ۲۴ افت شاخص های بازار بورس قاهره روز ۲۹ نوامبر به حدی رسید که گردانندگان این بازار فعالیت آن را به حالت تعلیق در آوردند. ناآرامی ها در مصر از ژانویه سال جاری باعث شده اقتصاد این کشور ۴.۲ درصد در ۴ ماه اول سال افت داشته باشد. در حالی که بهبود شرایط اقتصادی مصر در چهار ماه دوم و سوم به دلیل ناآرامی های اخیر بار دیگر با کاهش رو به رو شد. (۳۰ نوامبر)

دسامبر ۲۰۱۱:

- "کمال الجنزوری" نخست وزیر مصر در یک کنفرانس خبری اعلام کرد: وضعیت اقتصادی مصر بسیار وخیم تر از آن است که فکر می کردیم. وضعیت بد اقتصادی مصر به دلیل سیاست های اشتباه چند سال اخیر در مصر است. طی پنج سال گذشته بدهی های داخلی دولت به شدت افزایش یافته است. کسری بودجه مصر هم اکنون به ۱۳۴ میلیارد پوند مصری می رسد و دولت قصد دارد این کسری را تا حدود ۲۰ میلیارد پوند مصر کاهش دهد. (۱۲ دسامبر)

۳- اهم وقایع نظامی - امنیتی:

ژانویه ۲۰۱۱:

- چند پاسگاه پلیس در آغازین روز درگیری ها به آتش کشیده شد. (۲۶ ژانویه)
 - منع آمد و شد و حکومت نظامی در مصر از ساعت ۱۸ تا ۶ صبح روز بعد اعلام شد، اما علیرغم حکومت نظامی مردم به خیابان ها آمده، با نیروهای نظامی دگیر شدند. از این روز با پیوستن یک افسر نظامی به مردم ریزش در بدنه نیروهای نظامی به سود مردم آغاز شد. (۲۹ ژانویه)

فوریه ۲۰۱۱:

- سخنگوی ارتش مصر در بیانیه رسمی که در تلویزیون دولتی این کشور منتشر شد بر حق قانونی ملت مصر تاکید کرد. بنا بر این گزارش ارتش مصر اعلام کرد خواسته های مردم مصر را

که از یک هفته پیش در خیابان‌های این کشور علیه دولت تظاهرات می‌کنند قانونی می‌داند. ارتش مصر در پیامی خطاب به مردم مصر اعلام کرد ارتش خواسته‌های مردم بزرگ مصر را قانونی می‌داند و به استفاده از زور علیه مردم مصر مبادرت نخواهد کرد. سخنگوی ارتش مصر در این پیام که از سوی "مناس" خبرگزاری رسمی مصر و تلویزیون دولتی این کشور منتشر شد بر آزادی بیان به شکل مسالمت‌آمیز و تضمین شده برای همه تاکید کرد. تلویزیون دولتی مصر همچنین اعلام کرد ارتش اطمینان داده‌است علیه تظاهر کنندگان به زور متوسل نخواهد شد. بنا بر این گزارش بسیاری از تحلیل‌گران نیروی نظامی ارتش مصر را آخرین سنگر مقاومت مبارک در مقابل خواسته‌های مردم مصر برای کنار رفتن از حکومت و سرکوبی این جنبش می‌دانند. تاکنون هیچ برخوردی بین نیروهای ارتش مصر و معترضان به وجود نیامده و مردم با آغوش باز از نیروهای ارتش مصر در خیابان‌ها استقبال کرده‌اند. (۱ فوریه)

- به دلیل عدم مداخله ارتش، شهرهای مصر صحنه برخورد و درگیری موافقان و مخالفان حکومت مبارک شده است. (۲ فوریه)

- مامورین امنیتی و پلیس تقریباً کنترل شهرهای سوئز و المنصوره را از دست داده اند. (۴ فوریه)

- ارتش در بیانیه‌ای اعلام کرد آماده است در صورت بازگشت کشور به آرامش وضعیت اضطراری را لغو کند. ارتش همچنین در بیانیه دیگری اعلام کرد تضمین می‌کند که انتخابات آزاد و عادلانه برگزار شود. (۱۱ فوریه)

- دولت نظامی (دولت موقت) اعلام کرد تا ۶ ماه دیگر که انتخابات مجلس و ریاست جمهوری برگزار می‌شود بر سر قدرت خواهند ماند. کابینه نظامی مصر مجلس را منحل اعلام کرد. (۱۳ فوریه)

ژوئن ۲۰۱۱:

- دادستانی مصر برای "طارق عبد الرزاق"، "ایدی موشه" و "جوزف دمو" جاسوسان صهیونیستی حکم حبس ابد صادر کرد. (۲۵ ژوئن)

سپتامبر ۲۰۱۱:

- پایگاه خبری الیوم السابع اعلام کرد: نیروهای امنیتی مصر فردی به نام "شادی صلاح مسلم" ۲۴ ساله را دستگیر کردند که با خود تصاویری از مناطق نظامی و افسران و سربازان مسلح مصری به همراه داشت و متهم به جاسوسی برای اسرائیل است. (۱۳ سپتامبر)

نوامبر ۲۰۱۱:

- هزاران تن از مردم مصر علیه مقررات نظامی شورای عالی نظامی در این کشور تظاهرات کردند. (۱۸ نوامبر)

- دستگاه قضایی مصر روز دوشنبه اعلام کرد دو تبعه آلمانی و اتریشی که چندی پیش اقدام به واردات غیرقانونی سلاح به این کشور کرده بودند هنوز در بازداشت به سر می برند. (۲۱ نوامبر)

- یک منبع امنیتی مصری اعلام کرد مقامات فرودگاه بین المللی قاهره امروز سه شنبه یک تبعه آمریکایی را پس از بازداشت به اتهام تحریک تظاهر کنندگان در میدان التحریر و فیلمبرداری از نیروهای امنیتی حاضر در نزدیکی میدان از این کشور اخراج کردند. (۲۲ نوامبر)

- "ناوی پیلای" کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل روز چهارشنبه کشته شدن معترضان به دست نیروهای امنیتی و نظامی در مصر را محکوم کرد و خواستار تحقیقی مستقل در مورد اعمال خشونت در این کشور شد. (۲۳ نوامبر)

- ۹ ماه پس از سقوط حسنی مبارک در مصر که به "انقلاب ۲۵ ژانویه" معروف شد، اعتراض های مردمی گسترده به عملکرد شورای نظامی حاکم مصر را در آستانه تحول بزرگ دیگری قرار داده است؛ تحولی که برخی آن را "انقلاب در انقلاب" تعبیر می کنند. (۲۴ نوامبر)

- شورای عالی نیروهای مسلح حاکم بر مصر روز پنجشنبه از کشتار تظاهر کنندگان در جریان اعتراض های مداوم ۶ روز گذشته که در مخالفت با حاکمیت نظامیان در این کشور عذرخواهی کرد. (۲۴ نوامبر)

- دهها هزار مصری به منظور مشارکت در تظاهرات میلیونی موسوم به نجات وطن در میدان التحریر در مرکز قاهره حضور یافتند و نیروهای انقلابی مخالفت خود را با تعیین "کمال الجنزوری" به عنوان نخست وزیر اعلام کردند. (۲۵ نوامبر)
- شبکه تلویزیونی العربیه اعلام کرد شورای نظامی مصر رسماً "کمال الجنزوری" را با اختیارات کامل به عنوان نخست وزیر این کشور تعیین کرد. براساس نتایج یک نظرسنجی محبوبیت ارتش مصر بین شهروندان این کشور کاهش یافته است. (۲۵ نوامبر)
- دولت مصر می گوید: سه دانشجوی آمریکایی را که در جریان اعتراض های اخیر این کشور در میدان التحریر قاهره دستگیر شده بودند اخراج کرده است. (۲۶ نوامبر)
- خبرگزاری آلمان گزارش داد: مسئولان فرودگاه قاهره شب گذشته یک شهروند استرالیا را که در تلاش برای قاچاق تجهیزات جاسوسی و فیلم های وقایع اخیر میدان التحریر بود پیش از سفر به عربستان سعودی بازداشت کردند. (۳۰ نوامبر)
- سایت شبکه فلسطین الیوم اعلام کرد نیروی دریایی مصر و ترکیه با هدف گسترش روابط نظامی و تبادل تجربیات نظامی بین دو کشور مانور دریایی بزرگی در آب های منطقه ی ترکیه آغاز کردند. (۱۵ دسامبر)

منابع خبری:

- روزنامه خراسان
- خبرگزاری فارس
- خبرگزاری مهر
- خبرگزاری ایرنا
- خبرگزاری ایسنا
- سایت خبری تابناک
- سایت اسلام تایمز
- سایت انجمن علمی ایران
- سایت خبرگزاری اقتصادی ایران
- سایت الشرفه
- خبرگزاری آریا

- سایت مرکز بین المللی مطالعات صلح
- پایگاه خبری تحلیلی پارسینه
- سایت همشهری آنلاین
- روزنامه شرق
- سایت دیپلماسی ایرانی
- الجزیره
- فرانس ۲۴
- فلسطین الیوم
- الاهرام
- خبرگزاری آلمان
- خبرگزاری مشرق
- جهان نیوز
- العربیه